

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Києво-Могилянська академія»

Факультет соціальних наук та соціальних технологій

Кафедра Школа соціальної роботи В. І. Полтавця

Кваліфікаційна робота

освітній ступінь - бакалавр

Дипломна робота

на тему:

«Діяльність Червоного Хреста в умовах війни»

Виконав: студент 4 курсу року навчання

Спеціальності 231

Соціальна робота

Мазур Кирило Олексійович

Керівник Дума Л.П.,

старший викладач

Рецензент Дмитришина Н.А

Кваліфікаційна робота захищена

з оцінкою «_____»

Секретар ЕК _____

«_____» _____ 2021 р.

2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ І. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	6
РОЗДІЛ ІІ. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА.....	8
1.1.Червоний Хрест як міжнародна організація: історія становлення та розвитку.....	8
1.2.Засади та напрями діяльності Червоного Хреста як міжнародної організації.....	12
РОЗДІЛ ІІІ. ДІЯЛЬНІСТЬ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА В УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....	18
2.1.Міжнародна діяльність Червоного Хреста під час воєн та збройних конфліктів.....	18
2.2.Війна в Україні та Червоний Хрест: напрями взаємодії та співпраці.....	22
2.3.Сучасні виклики та нові підходи в діяльності Червоного Хреста в умовах наростання військових протистоянь у світі.....	27
ВИСНОВКИ.....	31
СПИСОК ВИКОРСИТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	34

ВСТУП

Говорячи про подію, що сколихнула Європу та все світове співтовариство 24 лютого 2022 року – відкрита воєнна агресія росії проти України – насамперед хочеться наголосити на крахові глобальної архітектури безпеки. Аналітики відмічають, що система світової безпеки у тій чи іншій мірі трималась «на плаву» від завершення Другої світової війни і дозволяла ключовим світовим гравцям так чи інакше підтримувати мир та стабільність у світі. Сучасну ситуацію характеризує фраза – «примарність будь-якої впевненості». Наголошено, що російсько-українська війна відкрила «скриньку пандори» світової нестабільності та дуже вплинула на систему міжнародних відносин. Сьогодні українська держава здійснює боротьбу за власну ідентичність та право на існування, відстоюючи європейські демократичні цінності.

Вибравши європейський вектор розвитку українське суспільство активно переймало засвоєний цивілізацією заходу досвід взаємодопомоги та самоорганізації. Доказом вважають багаторічний розвиток полівекторної діяльності багатьох міжнародних гуманітарних організацій, провідною з яких названо – Червоний Хрест України. Системоутворююча діяльність Червоного Хреста базується на принципах милосердя, людяності, взаємодопомоги та гуманізму. Реалізація цих принципів у форматі надання різних видів медичної, психологічної та головне – гуманітарної допомоги потребує всебічної підтримки суспільства, а також відсутності бар'єрів, переважно політичного характеру. Тому саме такі потреби й визначають міжнародну спрямованість діяльності Червоного Хреста.

Діяльність Червоного Хреста на українських теренах має тривалу та ефективну історію взаємодії та допомоги, фактично цей гуманітарний рух набув поширення незабаром після утворення організації у другій половині XIX ст. Першопочатково забезпечуючи потреби царського уряду, а потім радянської влади, українські осередки Червоного Хреста тривалий час реалізувати нетипові для себе функції та обов'язки. Відстоюючи чужі

інтереси на міжнародній арені, Червоний Хрест України був змушений тривалий час ігнорувати реальні потреби власного народу. Зі здобуттям Україною суверенітету вітчизняній організації вдалося приєднатися до міжнародного гуманітарного руху.

Нові виклики, пов'язані з війною, та потреба у потужній гуманітарній підтримці українського народу актуалізують потребу дослідження діяльності Червоного Хреста. Це дає змогу не лише відновити реальну, а не спотворену історію товариства, але й реалізувати досвід міжнародної діяльності в контексті сучасних умов.

Вивчення принципів транскордонної роботи організації загалом має велику цінність для з'ясування традицій функціонування недержавних гуманітарних структур. Це твердження є актуальним з огляду на те, що нині відбувається переоцінка ролі окремих громадських інституцій в історії нашої країни та їх ролі в умовах війни та фактично гуманітарної катастрофи.

Об'єкт дослідження – діяльність Червоного Хреста як міжнародної організації.

Предмет дослідження – напрями та зміст діяльності Червоного Хреста під час воєн та збройних конфліктів, зокрема в умовах війни в Україні.

Метою дослідження є охарактеризувати діяльність Червоного Хреста як міжнародної гуманітарної організації під час воєн та збройних конфліктів, зокрема в умовах війни в Україні.

Відповідно до теми та мети дослідження поставлені наступні **завдання**:

- розглянути теоретичні засади діяльності Червоного Хреста як міжнародної організації;
- з'ясувати особливості міжнародної діяльності Червоного Хреста під час воєн та збройних конфліктів;
- проаналізувати напрями взаємодії та співпраці Червоного Хреста в Україні в умовах російської військової агресії;
- виділити сучасні виклики та нові підходи в діяльності Червоного Хреста в умовах наростання військових протистоянь у світі.

Структура роботи зумовлена темою, метою та завданнями дослідження і складається зі вступу, трьох розділів (п'яти підпунктів), списку використаних джерел (68 джерел). Загальний обсяг роботи становить – 49 аркушів, з них 33 аркуші основного тексту.

РОЗДІЛ I. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для підбору літератури використовувалися пошукові системи Google, Google Scholar, а також бази даних Scopus, SpringerLink, Sage Pub тощо. Доступ до деяких з наукових баз даних став можливий за корпоративною поштою Національного університету «Києво-Могилянська академія», оскільки університет передплачує доступ для студентів. Для пошуку також використовувався науковий портал та соціальна мережа Research Gate, звідки за згодою та дозволом авторів були використані певні зазвичай платні публікації.

Для виявлення відповідної літератури, політичних документів та офіційних звітів, пов'язаних з діяльністю Червоного Хреста в умовах війни в Україні, були виявлені пошукові слова: війна в Україні, волонтер, Червоний Хрест, російське вторгнення, конфлікт, Женевські конвенції, захист цивільного населення, права людини, допомога при стихійних лихах, реагування на надзвичайні ситуації.

Дані, зібрані в результаті пошуку, були проаналізовані з використанням підходу тематичного аналізу. Аналіз передбачав виявлення ключових тем і закономірностей у літературі, політичних документах та офіційних звітах, пов'язаних із діяльністю Червоного Хреста в умовах війни в Україні.

З аналізу були виключені статті російською мовою через російську агресію та небажання підтримувати науковців та науковиць держави-агресорки, використовуючи їх доробок. Також не розглядалася література іншими, аніж англійська та українська, мовами, оскільки автор не володіє ними та не міг бути впевненим у якості перекладу.

Період: видані з 2014 року і до сьогодні

Мова: англійська, українська

Пошук був обмежений англійськими і українськими джерелами, опублікованими між 2014 і 2023 роками для забезпечення актуальності даних.

На даний момент кількість вивчених джерел становить – 68 одиниць.

Для аналізу були обрані підтеми:

1. Історія та мандат Червоного Хреста

2. Гуманітарна ситуація в Україні
3. Роль Червоного Хреста в Україні
4. Міжнародне гуманітарне право і захист цивільного населення
5. Роль міжнародних організацій у врегулюванні конфліктів

Вибірка:

Кількість публікацій в базах даних: 1000+

Період, за який публікації бралися до аналізу: 2014-2023

Проаналізовано публікацій: 68

Кількість вибраних повнотекстових публікацій: 51 на даний момент

РОЗДІЛ II. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА

1.1. Червоний Хрест як міжнародна організація: історія становлення та розвитку

Міжнародна організація Червоний Хрест є однією з найбільших гуманітарних організацій у світі, яка займається захистом життя та здоров'я людей в найбільш вразливих ситуаціях. Історія становлення та розвитку Червоного Хреста починається у другій половині XIX століття, коли Швейцарія виступала «домом» для багатьох політичних біженців, а Генрі Дюнан, швейцарський підприємець, запропонував створити організацію, що займатиметься наданням допомоги пораненим солдатам поза політикою. Так народився Червоний Хрест, символ якого став універсальним та визнаним знаком гуманітарних організацій у всьому світі. У наступні десятиліття місія Червоного Хреста розширювалась, за рахунок допомоги не лише пораненим солдатам, але й цивільному населенню в умовах війни та катастроф. Червоний Хрест діє у всіх куточках світу, захищає права людей та допомагає в разі потреби. Сьогодні ця міжнародна організація має свої відділення в кожній країні світу та продовжує свою місію допомоги тим, хто цього найбільше потребує.

Тому дослідження історії становлення та розвитку організації має велике значення для сучасного світу. Сьогодні Міжнародна організація Червоного Хреста є однією з найбільших гуманітарних організацій у світі, яка діє в більш ніж 190 країнах. Її робота зосереджена на захисті прав людей та допомозі в найвразливіших ситуаціях, таких як війни, природні катастрофи, пандемії та інші кризові ситуації. Актуальність такої діяльності полягає в тому, що в сучасному світі все ще існують країни, де порушуються права людини та де війни та конфлікти завдають страждань мільйонам людей. Міжнародна організація Червоного Хреста є важливим інструментом у боротьбі з цими проблемами, вона забезпечує гуманітарну допомогу, захист прав та здоров'я людей у найскладніших умовах.

Також історія становлення та розвитку Червоного Хреста має важливе значення в контексті розвитку міжнародного гуманітарного права та прав людини. Вона показує, як змінювалися стандарти та підходи до захисту прав людини в різні періоди історії, та як гуманітарні організації стали невід'ємною складовою міжнародної системи захисту прав людей.

Як зазначалося вище ідейним натхненником та ініціатором створення міжнародного гуманітарного руху Червоного Хреста став швейцарець Анрі Дюнан. Під впливом кривавих битв Австро-італо-французької війни, вражений стражданнями поранених, залишених на полі бою він порушив питання про створення добровільних товариств допомоги пораненим у різних країнах світу. Назабаром 17 лютого 1863 року, втілювати цю ідею в життя почав спеціально створений «Комітет п'яти», членами якого, окрім ініціатора заснування організації, стали також голова товариства публічного добробуту Гюстав Муаньє, генерал Гійом-Анрі Дюфур, лікарі Луї Аппія та Теодор Монуар. Згодом Комітет п'яти перейменували на Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ) із штаб-квартирою у Швейцарії (Коваль, 1975).

Комітет розпочав свою безпосередню діяльність з проведення міжнародної конференції у Женеві – 29 жовтня 1863 року. В ході її проведення було прийнято резолюцію, що затверджувала та декларувала створення національних товариств для надання медичної допомоги учасникам бойових дій під час війни. Власне таким чином було започатковано Міжнародний рух Червоного Хреста. І вже з моменту його утворення гуманність і нейтральність утвердилися як важливі і незмінні принципи діяльності представників Руху (Історія Українського Червоного Хреста).

Витоками утвердження даного руху в Україні вважають середину XIX ст. Першопочатковим осередком став Кримський півострів, де були закладені основи Червоного Хреста як спеціальної організації з надання допомоги пораненим на полі бою.

Підписання Женевської конвенції «Про покращення долі поранених та хворих воїнів під час сухопутної війни» (1864 р.) та виникнення товариств

Червоного Хреста у європейських країнах прискорили процес створення подібної організації і у Російській імперії. Почин заснування Російського Червоного Хреста належав лейб-медику двору, таємному раднику П. Карелю. 18 травня 1867 р. відкрилися перші загальні збори членів Товариства піклування за хворими та пораненими, як до 1879 р. називали Російське товариство Червоного Хреста (Кравець, 2017). Створена організація мала за головну мету «...сприяти під час війни військовій адміністрації в догляді за пораненими і хворими воїнами і надавати їм у залежності від своїх можливостей як медичну, так і допомогу будь-якого іншого характеру» (Невара, 2015).

Зазначено, що один з найперших осередків Червоного Хреста на українських землях було створено в Криму. 25 листопада 1867 року в Сімферополі за ініціативи таврійського губернатора генерал-лейтенанта Г. Жуковського було скликано зібрання, де проголосили початок діяльності Таврійського місцевого управління Товариства піклування за хворими та пораненими воїнами (Історія Міжнародного Руху Червоного).

Геополітичне розташування України визначило вектори міжнародної діяльності місцевих відділів Червоного Хреста, масштаб їх внеску у допомогу постраждалим від локальних конфліктів та учасникам Першої світової війни.

Важливим випробуванням для Товариства піклування за пораненими і хворими воїнами названо російсько-турецьку війну 1877-1878 рр. На думку дослідників складність організації лікування воїнів, поранених у цьому військовому конфлікті, полягала в тому, що початкові витрати на допомогу Чорногорії та Сербії швидко вичерпали ресурси товариства (Журба, 2017).

Уже у червні 1879 р. до офіційного статуту громадського об'єднання, перейменованого на Російське товариство Червоного Хреста (РТЧХ), була внесена поправка, якою передбачалось надання організацією населенню Російської імперії медично-харчової допомоги під час природних катаклізмів.

Українські відділення РТЧХ взяли участь і в наданні допомоги японським воїнам – учасникам японсько-китайської війни 1894-1895 рр. Брили участь українські відділення РТЧХ і в інших військових кампаніях на межі XIX – XX

ст. (Журба, 2015). У 1896 р. під час італо-ефіопської війни було вирішено відправити до Ефіопії санітарний загін РТЧХ для надання допомоги пораненим та хворим ефіопським солдатам (Задорожній, 2014).

Відмічено, що грандіозного розмаху набула робота Червоного Хреста з початком російсько-японської війни 1904-1905 рр. Було задіяно шпиталів на 30 тис. ліжок, що прийняли та надали допомогу 240 тисячам хворих та поранених осіб. Витрати вдвічі перевищили аналогічні у російсько-турецькій війні 1877 – 1878 рр. та сягнули 31 715,9 тис. крб. (Журба, 2017).

Серйозним випробуванням для українських комітетів РТЧХ визнано Першу світову війну. Серед численних «коректив», внесених Великою війною до економічного, політичного і духовного життя населення воюючих держав, одним з найтрагічніших стало те, що бойові дії 1914 – 1918 рр. уперше перетворили військовий полон на явище масового характеру [20]. Обставини, що склалися, сприяли здійсненню необхідних заходів для покращення становища військовополонених. І основну масу роботи тут виконували саме громадські організації, серед яких особливе місце належало РТЧХ.

Тож осередки РТЧХ України у своїй міжнародній діяльності відразу після свого заснування проявили рішучу готовність прийти на допомогу постраждалим від військових дій у будь-якій країні. Під час Першої світової війни саме Червоний Хрест здійснював активну допомогу полоненим російської армії. Наголошено, що серед полонених значну частку становили українці. Основними методами надання допомоги були налагодження маршрутів доставки пошти, посилок, облаштування пунктів з обміну пораненими і хворими, організація інспекційних поїздок таборами для військовополонених. Всі ці дії заклали потужний фундамент для подальшого розвитку та розширення спектру гуманітарної діяльності Червоного Хреста.

Отже, історія становлення та розвитку Міжнародної організації Червоного Хреста є досить важливою та актуальною темою для вивчення. Ця організація з'явилася у відповідь на потреби поранених солдатів, а згодом її місія розширилася у напрямках захисту прав та допомоги цивільному населенню в

найскладніших ситуаціях. Сьогодні Міжнародна організація Червоного Хреста є однією з найбільших та найважливіших гуманітарних організацій у світі, яка діє в більш ніж 190 країнах. Вона забезпечує гуманітарну допомогу, захист прав та здоров'я людей у найскладніших умовах. Історія становлення та розвитку організації є важливим джерелом інформації для тих, хто вивчає міжнародне гуманітарне право, права людини та міжнародну політику. Вона демонструє, як відбувалися зміни в стандартах захисту прав людини в різні періоди історії, та як гуманітарні організації стали невід'ємною складовою міжнародної системи захисту.

1.2. Засади та напрями діяльності Червоного Хреста як міжнародної організації

Розглядаючи діяльність Червоного Хреста, автори публікацій звертають увагу на структуру організації. Адже про позитивні здобутки можна говорити завдяки налагодженій організаційній мережі у відповідній сфері життя. Сучасна організаційна структура Міжнародного Червоного Хреста характеризується існуванням багатьох інституцій, які разом утворюють Міжнародний Червоний Хрест (Журба, 2015).

Статут Міжнародного Червоного Хреста, прийнятий в Гаазі в 1928 році і переглянутий на XVIII Міжнародному конгресі Червоного Хреста, що відбувся в липні-серпні 1952 року, об'єднав багато міжнародних і національних організацій під назвою Міжнародний Червоний Хрест (Сенаторова, 2018). До складу Міжнародного Червоного Хреста входять: Національні Товариства Червоного Хреста і так званий Міжнародний Комітет Червоного Хреста. Вищим керівним органом є Міжнародна конференція, а між засіданнями постійні комітети, що відповідають за обговорення основних питань.

Незважаючи на те, що всі інституції організації є незалежними одна від одної, їх діяльність повинна здійснюватися в чіткому порядку відповідно до Женевських конвенцій і принципів гуманності.

Рух стикається з безліччю різних завдань – догляд за пораненими на війні, допомога інвалідам, відвідування військовополонених, допомога жертвам землетрусу, возз'єднання сімей, розділених конфліктом, проведення курсів гігієни та догляду за новонародженими та немовлятами, організація пожертвувань, захист населення на окупованих територіях, але всі ці кампанії мають одну мету – допомогти всім нужденним без будь-якої дискримінації (Сербалюк, 2015).

Усі перелічені види діяльності також сприяють реалізації основних прав людини: права на життя, здоров'я, гідні умови життя та безпеку. Визнаючи цей факт на кількох міжнародних конференціях, Червоний Хрест заявив про свою причетність до правозахисного руху та запропонував усім своїм підрозділам розширити свою діяльність у контексті захисту прав людини проти расизму та расової дискримінації, проти тортур та викрадення людей (Статут, 2016).

Наведені дані, що сьогодні, через понад сто років після того, як Анрі Дюнан організував порятунок поранених на полі бою біля Сольферіно, Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця має прихильників у понад 175 країнах (членах федерації) по всьому світу, а учасників – приблизно 200 мільйонів (волонтерів та співробітників) (Цибуленко, 2017). Майже всі штати мають національне товариство Червоного Хреста або Червоного Півмісяця.

Червоний Хрест – це міжнародний рух людей, які об'єднані спільними гуманітарними ідеалами та представляють усі раси та релігії та всі соціальні класи суспільства (Черкас, 2014).

Рух об'єднує три складові:

1. Міжнародний Комітет Червоного Хреста, сферами діяльності якого є військові конфлікти, виконання Женевських конвенцій, слідчі служби;
2. Міжнародна федерація товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, одне з завдань якої полягає у тому, щоб підтримувати зв'язок з національними товариствами, надавати допомогу бідним у мирний час (біженцям, постраждалим від катастроф), розвивати національні товариства.

3. Національне Товариство Червоного Хреста, яке здійснює роботу в напрямку надання медичної допомоги, донорства, допомоги людям похилого віку, допомоги людям з інвалідністю, допомоги постраждалим від стихійних лих і техногенних катастроф, допомоги біженцям (George, 2014).

Український Червоний Хрест був визнаний у 1992 році – Указ Президента України № 548/92 від 28.10.1992 (Міжнародне гуманітарне право, 2014). Він діє згідно з фундаментальними принципами руху, Женевськими конвенціями і використовує визнану емблему (Головко, 2014).

В СРСР існувала Федерація товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця радянських республік, тому дві емблеми символізують цю організацію (Головко, 2014).

У одному з джерел наголошено, що суспільство повинно мати організацію для виконання завдань, викладених у Статуті, включаючи підтримку стану готовності в мирний час для виконання завдань, які можуть виникнути під час збройного конфлікту [Статут, 2016]. Діяльність асоціації повинна охоплювати всю територію держави, дотримуватися добровільного членства в асоціації та приймати на роботу осіб без дискримінації за ознаками раси, статі, соціального походження, релігії та політичних переконань. Також повинно виконуватися положення чинного статуту, підтримувати дружні стосунки та співпрацю з усіма складовими Руху, поважати Основоположні принципи Руху та керуватися у своїй діяльності принципами міжнародного гуманітарного права (Міжнародне гуманітарне право, 2016).

У своїй роботі МКЧХ співпрацює з багатьма організаціями. Нерідко країна, яка перебуває у стані війни, може подбати про своїх громадян, які отримали поранення під час бойових дій і перебувають на її території. Але надати допомогу тим, хто потрапив за лінію фронту до рук ворога, було практично неможливо. Це були поранені на території противника, військовополонені та окремі категорії цивільного населення. МКЧХ прийшов на допомогу цим людям (Ляськовський, 2013). Відмічено, що усі постраждалі в ході збройних конфліктів мають спільну проблему: вони потрапляють до рук ворога,

а оскільки посольство чи консульство їхньої країни не працює, їх нікому захистити: у них немає можливості зв'язатися з рідною країною та близькими людей. Тож вони залишаються часто без засобів для виживання.

Для того, щоб МКЧХ міг надавати допомогу цим людям, необхідні певні правові норми. Уся подібна робота здійснюється відповідно до умов, викладених у Женевських конвенціях та Додаткових протоколах до них – тобто відповідно до міжнародного гуманітарного права (Литовчинко, 2014). У літературі зазначено, що під час візитів нейтральні делегати МКЧХ лише перевіряють матеріальний і психічний стан затриманих, не торкаючись причин їх виникнення. Також йдеться матеріальну допомогу ув'язненим та їхнім родинам, якщо вони цього потребують. Звіти, підготовлені МКЧХ після відвідин місць ув'язнення, є конфіденційними і надаються лише органам влади, відповідальним за місця ув'язнення. У разі відвідування військовополонених звіти надсилалися також до країни, громадянином якої був полонений.

Сучасні конфлікти з більш руйнівними методами ведення війни та більш досконалою зброєю значною мірою впливають на цивільне населення. Тому МКЧХ проводить масштабні програми допомоги цивільному населенню, даючи постраждалим особам шанс вижити та уникнути репресій. Тому завдання полягає у тому, щоб віднайти способи, як отримати продукти харчування, ліки та медичне обладнання та вирішити транспортні проблеми, підтримувати зв'язок з урядом, національними товариствами, різними спеціалізованими установами ООН та Європейського Союзу (Литовченко, 2014).

Таким чином, структура Міжнародного Червоного Хреста зазнавала змін. Сучасна організаційна структура Міжнародного руху Червоного Хреста характеризується існуванням низки інституцій, які разом утворюють Міжнародне Товариство Червоного Хреста. Так, до його складу входять: національні товариства Червоного Хреста та Червоного Півмісяця, Міжнародна федерація Червоного Хреста та Міжнародний комітет Червоного Хреста. Вищим керівним органом є Міжнародна конференція, а між засіданнями постійні комітети відповідають за обговорення основних питань.

Однією з основних засад діяльності Червоного Хреста є принцип гуманітарної допомоги, що передбачає надання матеріальної та моральної підтримки людям у складних життєвих ситуаціях, зокрема в умовах воєн та конфліктів. Йдеться про надання медичної допомоги, екстреної гуманітарної допомоги, захист прав людини та доступ до основних потреб, таких як вода, їжа та житло(Журба, 2015).

Іншою важливою засадою є дотримання нейтралітету та незалежності від будь-яких політичних та релігійних поглядів. Червоний Хрест надає допомогу всім, хто її потребує, незалежно від національності, раси, релігії чи політичних переконань. Також важливими є принципи партнерства та співпраці з іншими гуманітарними та державними організаціями, місцевими громадами та добровольчими організаціями. Вважається, що це дозволяє ефективніше та швидше надавати допомогу тим, хто її потребує.

Отже, вказані засади діяльності Червоного Хреста дозволяють організації здійснювати свою місію та виконувати свої функції в умовах складних гуманітарних ситуацій, зокрема в умовах воєн та збройних конфліктів.

Міжнародна організація Червоного Хреста зосереджується на різних напрямках діяльності для досягнення своїх головних цілей – захисту прав та допомоги потребуючим. Виділяють такі основні напрями діяльності:

1. Гуманітарна допомога: МОЧХ забезпечує гуманітарну допомогу людям, які перебувають у складних життєвих обставинах, таких як війна, природні катастрофи, бідність та голод. Організація надає необхідні ресурси, включаючи їжу, воду, медичну допомогу та матеріальну підтримку.

2. Захист прав людини: МОЧХ забезпечує захист прав людини, зокрема у військових конфліктах та при катастрофах. Організація допомагає людям отримати доступ до судової системи та захисту від будь-якої форми насильства чи дискримінації.

3. Здоров'я: МОЧХ працює над покращенням здоров'я населення, надаючи медичну допомогу та підтримку у важкодоступних районах. Організація

забезпечує доступ до ліків та медичного обладнання, надає консультації та підтримку у важких ситуаціях.

4. Кризове управління: МОЧХ співпрацює з урядами та місцевими організаціями, щоб забезпечити ефективну кризову відповідь на природні катастрофи, епідемії та військові конфлікти.

5. Розвиток спільнот: МОЧХ зосереджується на розвитку спільнот, надаючи підтримку у сферах, які сприяють зростанню та розвитку людей (освіта, економічний розвиток, культура та спорт). Організація також забезпечує підтримку для внутрішньо переміщених осіб та біженців, надаючи їм житло, їжу, медичну допомогу та доступ до освіти.

6. Робота з вразливими групами: МОЧХ працює з вразливими групами, такими як діти, жінки, люди з інвалідністю та люди літнього віку, забезпечуючи їм підтримку та захист їхніх прав. Організація також сприяє попередженню та боротьбі з насильством, зокрема щодо жінок та дітей.

7. Підтримка міжнародного гуманітарного права: МОЧХ підтримує дотримання міжнародного гуманітарного права, зокрема, у військових конфліктах, дбає про захист цивільних осіб у зоні бойових дій.

Міжнародна організація Червоного Хреста відіграє важливу роль у світі, надаючи допомогу тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах. Напрями діяльності МОЧХ різноманітні та охоплюють різні аспекти життя людей – від здоров'я та освіти до захисту прав людини та розвитку спільнот. Робота організації заснована на принципах гуманізму та нейтралітету, що дозволяє їй бути надійним партнером для держав та інших організацій у вирішенні глобальних проблем.

РОЗДІЛ III. ДІЯЛЬНІСТЬ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА В УМОВАХ ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

2.1. Міжнародна діяльність Червоного Хреста під час воєн та збройних конфліктів

На думку фахівців, вивчення міжнародної діяльності Червоного Хреста під час воєн та збройних конфліктів полягає у тому, що навіть у XXI столітті збройні конфлікти та війни продовжуються у різних куточках світу, призводячи до гуманітарних криз та страждань мільйонів людей. Міжнародна організація Червоного Хреста – як гуманітарна організація, що працює у багатьох країнах світу, має важливу роль у забезпеченні захисту та підтримки прав та життєвих потреб людей, які потерпають від війни та збройних конфліктів. Міжнародна організація Червоного Хреста вдається до безлічі дій для забезпечення захисту життя та здоров'я цивільного населення, підтримки внутрішньо переміщених осіб, біженців та постраждалих від конфліктів, а також забезпечення медичної допомоги та матеріальної підтримки. Організація також здійснює важливу роботу з просвітництва, навчання та підготовки медичних кадрів, щоб забезпечити ефективну допомогу тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах. Актуальність міжнародної діяльності Червоного Хреста під час воєн та збройних конфліктів полягає у необхідності забезпечення захисту та підтримки життєвих потреб та прав людей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Міжнародне гуманітарне право призначене спеціально для регулювання збройних конфліктів. Воно містить докладні положення, що регулюють засоби і методи ведення війни і захист осіб та об'єктів, які потрапляють під контроль воюючої сторони. У одному з джерел зазначено – як тільки починається збройний конфлікт, будь-яка дія, що здійснюється з причин, пов'язаних з цим конфліктом, має відповідати міжнародному гуманітарному праву (Сенаторова, 2018). З іншого боку, міжнародне гуманітарне право не застосовується щодо сутичок всередині країни, які не досягають порогу збройного конфлікту, або до

ситуацій внутрішніх безпорядків і напруження, таких як бунти, ізолювані і спорадичні акти насильства і аналогічні дії, що не є збройним конфліктом.

Термін «збройний конфлікт» ширший за обсягом ніж термін «війна». Це підтверджується загальною для ЖК ст. 2, за якою норми цих документів застосовуються не тільки у випадку проголошення війни, але й щодо будь-якого іншого збройного конфлікту (Рожков, 2013).

За класичним міжнародним правом «війна» вимагає наявності цілого ряду міжнародно-правових критеріїв: вона має бути проголошена, наслідком чого зазвичай є розрив дипломатичних відносин і припинення дії двосторонніх міжнародних договорів поміж воюючими сторонами. Але зараз відмічають, що протягом останніх десятиліть, після заборони застосування сили і погрози силою у ст. 2 (4) Статуту ООН, держави воюють без проголошення війни і навіть зберігаючи дипломатичні й договірні відносини (Павлюк, 2017). Ніхто не хоче проголошувати війну, чим одразу на весь світ заявляти, що ти агресор і нести за це міжнародно-правову відповідальність. Навіть тоді, коли держава захищається від вторгнення, вона часто навіть не визнає стану війни поміж нею і агресором. Наслідком цього стало закріплення у ЖК терміну «збройний конфлікт» і поступовий відхід від застосування терміну «війна» у документах МГП, залишивши його *jus ad bellum*.

Після Першої світової війни Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ) продовжив свою діяльність і розширив свої зусилля в сфері допомоги постраждалим від війн і внутрішніх конфліктів. Одним із основних завдань МКЧХ стало забезпечення захисту життя і здоров'я людей, які постраждали внаслідок війни чи конфліктів. Організація забезпечує медичну допомогу, харчування, проживання, водопостачання та інші основні потреби постраждалих осіб. Вона також допомагає евакуювати цивільне населення з зон бойових дій, організовує пошук і звільнення заручників, надає психологічну підтримку та займається реабілітацією жертв конфліктів.

МКЧХ діє відповідно до принципів Женевських конвенцій, які встановлюють правила гуманітарного права в часи війни і конфліктів.

Організація співпрацює з усіма сторонами конфлікту, незалежно від їх політичних переконань, і намагається забезпечити доступ до гуманітарної допомоги для всіх, хто її потребує (Невара, 2015).

Ще один вид діяльності МКЧХ – це відвідання осіб, заарештованих і ув'язнених з політичних мотивів, хоча це не передбачено положеннями міжнародного гуманітарного права.

З часу Другої світової війни представники МКЧХ відвідали більш як півмільйона ув'язнених майже у ста країнах (Литовчинко, 2014).

Одним з видів діяльності Міжнародного Комітету Червоного Хреста (МКЧХ) після Другої світової війни було полегшення долі жертв збройних конфліктів. МКЧХ здійснював роботу у різних типах конфліктів і ситуацій, зокрема:

1. Міжнародні збройні конфлікти: МКЧХ брав участь у полегшенні страждань внаслідок міжнародних воєн, де дві держави або більше брали участь у збройних сутичках. Вони надавали медичну допомогу, гуманітарну допомогу згідно з міжнародними стандартами та дотримувалися положень Женевських конвенцій.

2. Внутрішні збройні конфлікти: МКЧХ приймає участь у регулюванні внутрішніх конфліктів, що виникали в межах країни, де різні внутрішні сили воювали між собою. Вони надавали медичну допомогу, допомагали в евакуації цивільного населення, організовували пошук зниклих осіб та здійснювали інші заходи для полегшення гуманітарних наслідків конфлікту.

3. Внутрішні конфлікти: у випадках внутрішніх безладів, коли в країні виникали протести, вуличні сутички та інші форми соціальних змагань, МКЧХ може діяти за власною ініціативою або узгоджувати свої дії з урядом країни. Вони можуть забезпечувати медичну допомогу, харчування, евакуацію та інші види підтримки для захисту громадян.

Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ) займається широким спектром діяльності для надання гуманітарної допомоги і захисту уразливих груп людей. Деякі з основних видів діяльності МКЧХ включають:

1. Медична допомога: організовує надання медичної допомоги постраждалим особам від воєн, конфліктів та кризових ситуацій. Вони забезпечують медичне обладнання, ліки, медичний персонал та інші необхідні ресурси для надання медичної допомоги.

2. Евакуація та захист: допомагає у евакуації цивільного населення з зон бойових дій та небезпечних районів. Вони сприяють створенню безпечних маршрутів евакуації, організовують притулки та забезпечують захист уразливих осіб, включаючи дітей, жінок та старших людей.

3. Водопостачання та санітарія: сприяє доступу до безпечної питної води, організовує системи водопостачання та санітарні умови для уразливих спільнот. Це допомагає запобігти поширенню захворювань та поліпшити гігієнічні умови в кризових ситуаціях

4. Харчування та житло: забезпечує харчування та житло для постраждалих осіб. Вони організовують розподіл харчових наборів, кухні на колесах та тимчасові притулки для людей, які втратили свої домівки через конфлікти або природні катастрофи.

До виникнення Червоного Хреста і підписання Женевських конвенцій людина, яка потрапила до рук ворога, не мала практично ніякої можливості налагодити зв'язок із зовнішнім світом. Але наприкінці XIX сторіччя ситуація почала змінюватися і почала поступово створюватися Центральна агенція з розшуку (ЦАР МКЧХ) (Дюнан, 2014)

Дослідники наголошують, що за своє понад сторічне існування ЦАР провела величезну роботу. Техніка розшуку, звичайно, удосконалювалась, але основні принципи роботи залишились незмінними: терплячість, наполегливість, гранична ретельність.

МКЧХ отримав від міжнародного співтовариства мандат на те, щоб діяти в будь-яких ситуаціях збройного конфлікту і насильства у всьому світі. Тут йому дуже допомагають досвід, накопичений національними товариствами, і їхня підтримка (Дашенко, 2019). Такі ситуації за визначенням називають делікатними, і, щоб впоратися зі своєю роллю, МКЧХ потрібно домагатися, щоб

його прийняли всі, хто безпосередньо бере участь у цьому конфлікті або впливає на нього, і спробували зав'язати діалог з ними, яким би складним не видалось це завдання. Отож МКЧХ повинен бути нейтральним і незалежним, і саме так його необхідно сприймати (Жаровська, 2019).

У сучасному світі Червоний Хрест продовжує здійснювати важливу діяльність під час військових конфліктів, забезпечуючи гуманітарну допомогу та захист прав людей, які постраждали внаслідок війни. Організація діє в рамках міжнародного гуманітарного права та взаємодіє з урядами та іншими гуманітарними організаціями з метою забезпечення координації та ефективності допомоги. Одним із викликів, з яким стикається Червоний Хрест у сучасних військових конфліктах, є захист персоналу та медичного обладнання від атак з боку збройних формувань. Це вимагає від організації створення умов для безпеки своїх працівників, в той же час беручи до уваги потребу безпеки та прав людей, які отримують допомогу.

Іншим викликом є необхідність адаптації до нових технологій та швидкі зміни в умовах військових конфліктів. Червоний Хрест використовує різноманітні інноваційні підходи, такі як використання дронів та інших технічних засобів, щоб забезпечити ефективну та оперативну допомогу тим, хто її потребує. У цілому, діяльність Червоного Хреста у сучасних військових конфліктах є важливим інструментом захисту прав та інтересів людей, які постраждали від війни. Організація продовжує вдосконалювати свою роботу та взаємодію з іншими гуманітарними організаціями.

2.2.Війна в Україні та Червоний Хрест: напрями взаємодії та співпраці

Війна на сході України, що почалася в 2014 році, стала потужним викликом для Червоного Хреста. Організація забезпечувала гуманітарну допомогу постраждалим від бойових дій та внутрішньо переміщеним особам, які були змушені покинути свої домівки. Червоний Хрест проводив медичну допомогу вразливим групам населення, забезпечував їжу, воду та інші необхідні речі,

допомагав у відновленні житлових будинків та об'єктів соціальної інфраструктури.

Одним із важливих напрямів діяльності Червоного Хреста в рамках конфлікту на сході України була психологічна допомога постраждалим та їх родичам. Організація надавала підтримку у вигляді консультацій, що допомагало зменшити стресові ситуації та поліпшувати психологічний стан людей (Діяльність Червоного Хреста, 2017).

У зв'язку зі складною ситуацією в регіоні та небезпечністю для життя та здоров'я місцевого населення, діяльність Червоного Хреста на сході України була складною і вимагала від організації великих зусиль та ресурсів. Однак, завдяки ефективній взаємодії з місцевою владою та громадськими організаціями, Червоний Хрест зміг забезпечити допомогу на територіях, де це було найбільш потрібно.

Повномасштабне вторгнення росії у 2022 році, визнано однією з найбільш дестабілізуючих подій в світі. Це призвело до зростання числа внутрішньопереміщених осіб, розриву соціально-економічної структури, загострення гуманітарної кризи, поширення хвороб та багатьох інших проблем. Червоний Хрест, як глобальна гуманітарна організація, активно працює в Україні для забезпечення допомоги постраждалим особам (Грушко, 2022). Організація проводить гуманітарні акції, надає медичну допомогу, забезпечує гарячу їжу та воду, надає тимчасове притулок та інші послуги.

Одним з найважливіших завдань Червоного Хреста є забезпечення дотримання прав людини, захист населення від насильства та забезпечення доступу до необхідної медичної допомоги та інших основних потреб. Незважаючи на складні умови, Червоний Хрест продовжує свою роботу в Україні та інших країнах світу, де виникають гуманітарні кризи. Організація відіграє важливу роль у підтримці миру та безпеки, допомагає підтримувати гуманітарний діалог та сприяє вирішенню конфліктів шляхом співпраці з урядами та іншими гуманітарними організаціями.

Згідно з даними організації, упродовж 300 днів широкомасштабної агресії російської федерації, кількість українців, які отримали комплексну допомогу, досягла 9 мільйонів осіб (Павлюк, 2017).

Головною метою Товариства було врахування складних обставин, в яких опинилися найуразливіші верстви населення через бойові дії, окупацію та руйнування соціальної інфраструктури ворогом. Більшість населених пунктів в Україні зазнали серйозних руйнувань і перебувають у стані гуманітарної катастрофи. У цей час було організовано понад 200 первинних організацій Товариства, які активно займалися будівництвом тимчасових модульних приміщень для надання підтримки постраждалим від війни (Результати роботи Червоного, 2023).

Крім цього, Український Червоний Хрест надавав допомогу у відновленні будинків на територіях, що були звільнені від окупантів. Представники організації забезпечували мешканців міст та сіл, які були звільнені від російської агресії, будівельними матеріалами, генераторами, обладнанням та устаткуванням для відновлення електропостачання. На той момент, національний комітет Червоного Хреста України вже передав на місце понад 8 тисяч «буржуйок» та палива для них. Кількість співробітників Українського Червоного Хреста, які підтримували українців протягом цих 300 днів війни, становила 1500 осіб (Результати роботи Червоного, 2023). Вони отримували допомогу від понад 8 тисяч волонтерів. Співробітники організації діяли на 334 локаціях у 21 області, надаючи постійну допомогу більш ніж 4 тисячам осіб вразливих груп. Товариство надавало медичне обладнання, ліжка, генератори та карети швидкої допомоги лікарням у більшості регіонів країни (Павлюк, 2017).

Згідно з висловленнями організації, протягом цього періоду Український Червоний Хрест також брав участь у евакуації населення з небезпечних районів. Медичні мобільні бригади Товариства, які отримували фінансування від Міжнародного Комітету Червоного Хреста, надавали кваліфіковану першу допомогу в зоні конфлікту. У разі відсутності медичних працівників у віддалених регіонах країни, співробітники організації надавали фахову медичну допомогу

населенню в умовах надзвичайних ситуацій та задовольняли поточні потреби у лікарських засобах. Більш ніж 18 тисяч осіб отримали медичні консультації (Соціально-економічні, 2022).

Товариство Червоного Хреста надавало фінансову підтримку внутрішньо переміщеним особам та тим, хто прийняв їх у своїх домівках, шляхом компенсації їхніх витрат на комунальні послуги. За даними, гуманітарна допомога, яку надавало Товариство, станом на 24 грудня 2022 року становила понад 30 тисяч тонн. Ця допомога включала продовольство, питну воду, засоби гігієни, ліки та інше. Протягом визначеного періоду було роздано близько 5 мільйонів продуктових наборів і приблизно 2 мільйони гігієнічних наборів (Результати роботи Червоного, 2022).

«Заступник Генерального секретаря ООН з гуманітарної допомоги відмітив ефективну роботу Товариство Червоного Хреста України», – зауважив президент Товариства Микола Поліщук. Він продовжив: «Як ми наразі працюємо з людьми, відчули і вони самі, і побачили також наші партнери. Вони нам всебічно допомагають, за що ми їм щиро вдячні» (Результати роботи Червоного, 2022).

Відмічено, що Червоний Хрест (як одна з найбільших гуманітарних організацій у світі), зіграв важливу роль у війні в Україні 2014-го року та пізніше, коли конфлікт переріс у загострену війну з росією. Організація надає допомогу в забезпеченні гуманітарних потреб внутрішньопереміщених осіб, поранених, військовополонених та інших потерпілих від війни.

Одним з напрямів допомоги Червоного Хреста у війні в Україні є робота з внутрішньо переміщеними особами, які змушені були залишити свої домівки в зоні конфлікту і поза її межами. Організація по мірі можливостей надає їм тимчасове житло, харчування та медичну допомогу. Крім того, Червоний Хрест допомагає в реабілітації поранених військових, забезпеченні медикаментів та медичного обладнання для лікарень на передовій та в зоні конфлікту.

Іншим важливим напрямом допомоги Червоного Хреста у цей час є робота з військовополоненими. Організація забезпечує їх права, надавала допомогу з

реабілітації та повернення до нормального життя після звільнення. Також Червоний Хрест допомагає в розшуку зниклих безвісти людей та забезпеченні їм контакту з родиною та близькими.

В цілому, діяльність Червоного Хреста в умовах війни в Україні підтверджує важливість ролі гуманітарних організацій у розв'язанні конфліктів та наданні допомоги тим, хто став постраждав від війни.

Ще одним важливим напрямом допомоги Червоного Хреста в Україні названо психологічну підтримку постраждалих від війни. Червоний Хрест надає дуже важливу для людей у стресовому стані психологічну допомогу. В рамках цього напрямку роботи Червоний Хрест організовує групові та індивідуальні консультації, тренінги з психологічної адаптації, а також надає людям можливість отримати безкоштовно консультації психолога.

Іншим важливим напрямом допомоги Червоного Хреста часто називають медичну допомогу. В зоні конфлікту Червоний Хрест надає медичну допомогу постраждалим, забезпечує медичне обладнання та засоби гігієни для лікарень та медичних пунктів. Окрім того, Червоний Хрест проводить навчання з першої домедичної допомоги для місцевих жителів та надає їм необхідні знання для самостійної допомоги постраждалим.

Також, одним з важливих напрямів діяльності Червоного Хреста в умовах війни в Україні є гуманітарна допомога. Організація забезпечує людей, які перебувають в зоні конфлікту, продуктами харчування, водою, медикаментами та іншими необхідними речами. Крім того, Червоний Хрест займається відновленням побутової інфраструктури в районах, що постраждали від війни.

Отже, війна в Україні, яка триває з 2014 року, стала однією з найбільш важких гуманітарних криз у світі за останні роки. Червоний Хрест – як міжнародна гуманітарна організація, ще з початку конфлікту в 2014 році відіграє важливу роль у наданні допомоги тисячам людей, які постраждали внаслідок війни, як в зоні бойових, так і за її межами, змінюючи життя людей на краще. Організація надає гуманітарну допомогу (їжа, питна вода, одяг та медичне

обладнання), а також забезпечує прилисток для внутрішньо переміщених осіб та забезпечує доступ до медичної допомоги.

Одним із важливих напрямів діяльності Червоного Хреста в Україні є пошук зниклих без вісти осіб та відновлення зв'язку між родичами, які були роз'єднані в результаті війни. Організація також проводить роботу з профілактики насильства, надає психологічну підтримку та допомагає відновити зруйновану інфраструктуру. Активна робота Червоного Хреста в Україні є надзвичайно важливою, особливо після початку повномасштабного вторгнення росії 24 лютого 2022 року. Гуманітарна допомога, надана організацією, допомагає зменшити страждання людей та забезпечує їм необхідні ресурси для виживання.

2.3.Сучасні виклики та нові підходи в діяльності Червоного Хреста в умовах наростання військових протистоянь у світі

Під час збройних конфліктів безпечний доступ до послуг охорони здоров'я часто страждає одним із перших. Хворі і поранені не можуть отримати необхідну медичну допомогу з цілої низки причин: вони не в змозі вільно переміщатися внаслідок бойових дій; автомобілі швидкої допомоги, які повинні по них приїздити, затримують на контрольно-пропускних пунктах; медичні установи, де їх повинні лікувати, виявляються пошкодженими або знищеними; медичних працівників, які повинні за ними доглядати, вбивають або змушують тікати.

Напади на медичні установи і медичних працівників у країнах, де система охорони здоров'я і без того зазнає значних труднощів, з року в рік не дають можливості тисячам людей відвідати лікаря або зробити життєво необхідні щеплення (Усіченко, Заграничний, 2018).

Технології зачіпають всі сфери життя, і збройні конфлікти – не виняток. Відмічено, що протягом останніх десяти років, наприклад, світ став свідком використання безпілотних літальних апаратів. Якщо говорити більш загальними словами, уряди і виробники зброї розробляють широкий асортимент автоматичної й автономної зброї, а також засобів ведення кібервійни.

Фахівці наголошують, що технології змінюють способи ведення війни, і міжнародне право повинно йти в ногу з часом. Необхідно досягти чіткого розуміння того, як чинні закони й договори застосовуються до нових технологій; можливо, потрібно буде досліджувати й розвивати нові галузі міжнародного гуманітарного права. З цією метою МКЧХ стежить за змінами в галузі озброєнь і підтримує постійний діалог з державами з цих питань (Фесечко, 2019).

Технологічні досягнення несуть із собою й інші зміни. Смартфони, ноутбуки і досконаліші комунікаційні мережі пропонують нові способи розв'язання складних кризових ситуацій. Цифрові карти зони кризи, наприклад, дозволяють наносити на них найважливішу інформацію в режимі реального часу через інтернет або мережі мобільного зв'язку.

У МКЧХ також з'явилися нові способи передачі важливої інформації безпосередньо до найбільш постраждалих. І постраждалі в конфлікті люди можуть повідомити про свої потреби більш прямо і предметно (About the International). Це дозволяє більш цілеспрямовано надавати допомогу і ефективніше координувати свої дії з партнерами.

МКЧХ наголошує, що рішучість полегшувати людські страждання під час конфліктів залишається незмінною і такою ж сильною, як і в момент заснування МКЧХ понад 150 років тому (Forsythe, 2013). Організація продовжує використовувати свій досвід, щоб допомогти найбільш постраждалим вести здорове, продуктивне й гідне життя.

Сучасні виклики в діяльності Червоного Хреста зумовлені наростанням військових протистоянь у світі. Війни та збройні конфлікти є причиною гуманітарних криз, які потребують негайної допомоги. Червоний Хрест має ставити перед собою завдання надання ефективної гуманітарної допомоги в рамках міжнародного гуманітарного права, а також забезпечення захисту прав людини в умовах конфліктів.

Одним з найважливіших завдань Червоного Хреста є забезпечення доступу до гуманітарної допомоги для всіх потерпілих сторін в конфліктах. Для цього організація повинна мати можливість працювати в зонах військових дій,

забезпечуючи безпеку своїм працівникам. Крім того, Червоний Хрест повинен відповідати на сучасні виклики, пов'язані зі збройними конфліктами, такі як боротьба з наслідками хімічних та біологічних атак, а також з ризиком епідемій та пандемій (History of the ICRC).

Іншим викликом для Червоного Хреста є забезпечення захисту прав людини в умовах війни. Організація повинна сприяти забезпеченню захисту населення від насильства та злочинів проти людства, а також здійснювати моніторинг за порушеннями прав людини під час конфліктів. Для цього важливо співпрацювати з урядами та іншими міжнародними організаціями, щоб забезпечити захист прав людини в умовах війни.

Для цього в Україні необхідно:

1. Розробити необхідну нормативно-правову базу для розвитку міжнародного гуманітарного руху з метою сприяння громадським та суспільним ініціативам у напрямку розширення відповідних транскордонних зв'язків.

2. Рекомендувати та використовувати міжнародний досвід МКЧХ щодо проведення заходів цивільного захисту та навчання особового складу організацій цивільного захисту.

3. На державному рівні необхідно розробити програму спільної діяльності Товариства Червоного Хреста України та зарубіжних громадських організацій щодо забезпечення продуктами харчування та речами першої необхідності постраждалих громадян України, реабілітаційних центрів, де перебувають внутрішньо переміщені особи.

4. Досвід Червоного Хреста в обміні та репатріації військовополонених під час і після Першої світової війни має значення для відповідних національних установ і переговорних груп.

Отже, сучасні виклики та нові підходи в діяльності Червоного Хреста в умовах військових протистоянь у світі вимагають постійного аналізу та адаптації до нових умов та потреб. Одним з найбільших викликів є забезпечення безпеки гуманітарних працівників під час конфліктів, зокрема у зоні бойових дій. Нові підходи включають в себе розвиток технологій, які дозволяють забезпечувати

безпеку працівників та отримувати доступ до населених пунктів, які раніше були важкодоступні. Крім того, важливо розвивати партнерство та співпрацю з місцевими громадами, щоб забезпечити необхідну допомогу та підтримку в умовах військових конфліктів. В цілому, для успішного виконання своєї місії в умовах військових протистоянь, Червоний Хрест повинен постійно адаптуватись до нових умов та викликів, вдосконалюючи свої технології та підходи, та зберігати принципи гуманності та незалежності у своїй діяльності.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження зроблено наступні висновки:

1. Червоний Хрест – це велика міжнародна гуманітарна організація, яка заснована на принципах гуманності, нейтралітету, незалежності, добровільності, єдності та всебічної допомоги. Ці принципи визначають основу діяльності організації та формують її стратегію взаємодії з іншими міжнародними та національними структурами. Червоний Хрест здійснює діяльність у різних напрямках, включаючи надання медичної допомоги, захист прав людей, які постраждали від збройних конфліктів, забезпечення гуманітарної допомоги при стихійних лихах та надзвичайних ситуаціях, проведення інформаційної роботи та навчання населення з питань безпеки, гуманітарного права та міжнародних гуманітарних норм. За декілька десятиліть свого існування Червоний Хрест став необхідною і надійною опорою у вирішенні проблем, пов'язаних зі стихійними лихами, конфліктами та війнами. Організація працює важливим ланцюжком, який забезпечує доставку допомоги до тих, хто її потребує, надання медичної допомоги та психологічної підтримки постраждалим, реабілітацію та інтеграцію людей у суспільство.

2. З'ясувавши особливості міжнародної діяльності Червоного Хреста під час воєн та збройних конфліктів, варто наголосити, що особливості міжнародної діяльності Червоного Хреста під час воєн та збройних конфліктів полягають у забезпеченні медичної допомоги та захисту прав людей, які перебувають в зоні конфлікту. Організація має великий досвід у врегулюванні конфліктів та підтримці міжнародного гуманітарного права. Особлива увага приділяється захисту уразливих груп населення, таких як жінки, діти, люди похилого віку та люди з інвалідністю. Червоний Хрест забезпечує безпечну евакуацію цивільного населення із зони конфлікту, забезпечує гуманітарну допомогу та матеріальну підтримку, сприяє встановленню зв'язку між розділеними сім'ями, забезпечує медичну допомогу та захист від насильства. Також Червоний Хрест надає підтримку у відновленні інфраструктури та забезпеченні мирного життя населення. Отже, міжнародна діяльність Червоного Хреста під час воєн та

збройних конфліктів є надзвичайно важливою, оскільки вона забезпечує медичну допомогу, захист прав людей та сприяє врегулюванню конфліктів. Червоний Хрест є відомою організацією, яка працює у всьому світі та надає допомогу людям у найбільш складних ситуаціях.

3. Проаналізувавши напрями взаємодії Червоного Хреста в Україні в умовах російської військової агресії, варто підсумувати, що Україна, як і багато інших країн світу, не має гарантій щодо захисту від військової агресії. Тому діяльність Червоного Хреста є важливою та актуальною в контексті сучасної геополітики. У зв'язку з російською військовою агресією проти України, Червоний Хрест відіграє важливу роль у забезпеченні гуманітарної допомоги населенню. Напрями взаємодії та співпраці Червоного Хреста в Україні полягають у забезпеченні надання гуманітарної допомоги, психологічної підтримки, медичного догляду та розповсюдженні інформації про права та захист населення від насильства. Досягнення в цих напрямках можуть стати основою для подальшого розвитку співпраці між Червоним Хрестом та Україною в майбутньому. У відповідь на виклики сучасності та забезпечення гуманітарної допомоги населенню в умовах збройних конфліктів, діяльність Червоного Хреста є невід'ємною складовою міжнародної гуманітарної діяльності. Взаємодія та співпраця між Червоним Хрестом та Україною є важливим елементом забезпечення гуманітарної допомоги та відновлення нашої держави.

4. Дослідивши сучасні виклики та нові підходи в діяльності Червоного Хреста в умовах наростання військових протистоянь у світі, необхідно відзначити, що загальний контекст збільшення числа військових конфліктів та гуманітарних криз у світі вимагає від Червоного Хреста постійного оновлення своєї стратегії та підходів до забезпечення допомоги та захисту прав людей в таких умовах. Сьогодні міжнародна спільнота шукає нові способи захисту цивільних осіб від наслідків збройних конфліктів та інших надзвичайних ситуацій. Червоний Хрест веде активну діяльність у сфері попередження та мінімізації наслідків гуманітарних криз, забезпечення гуманітарної допомоги та

захисту прав людей в умовах війни та збройного конфлікту. Одним з нових підходів є використання інноваційних технологій та цифрових рішень для забезпечення доступу до гуманітарної допомоги та координації діяльності в гуманітарній сфері. Виклики також полягають у створенні умов для безпеки та захисту працівників Червоного Хреста, які працюють в умовах військових конфліктів та гуманітарних криз. Нові підходи полягають у використанні технологій та навчанні працівників, що забезпечує необхідні знання та навички для роботи в небезпечних умовах. Отже, сучасна діяльність Червоного Хреста в умовах наростаючих військових конфліктів та гуманітарних криз вимагає від організації постійного аналізу та оновлення своїх підходів, а також використання інноваційних рішень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аблазов, В. (2017). Важливий крок до уніфікації, європейських стандартів і міжнародного права. *Право військової сфери*, 2, 4-5.
2. Базов, В. П. (2008). *Воєнні злочини*. К. : Юрінком Інтер, 226-308.
3. Бальчос А. Понад 9 млн. українців отримали допомогу від Червоного Хреста за 300 днів війни. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/12/28>
4. Безгинська, К. М. (2018). Шлях милосердя: діяльність товариства червоного хреста на Луганщині (1918-2018 рр.). *Архіви України*, 5-6, 26-40
5. Бернадський, Б. В. (2012). Міжнародні конфлікти: курс лекцій. К. : ДП «Вид. дім «Персонал», 366.
6. В'юн, Г. І. (1973). Під знаком Червоного Хреста в Полтаві. *Новий Ульм: Українські вісті*, 46 с.
7. Вивчаючи міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник. Друге видання (2021). / О. Войтенко, М. Єлігулашвілі, О. Козорог, Т. Короткий, В. Потапова, О. Стокоз, Н. Хендель ; за заг. ред. радника президента Товариства Червоного Хреста України з міжнародного гуманітарного права, к.ю.н. Т. Короткого. Київ, УГСПЛ; Одеса : Фенікс, 268.
8. Вивчаючи міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник для закладів середньої освіти (2019) / М. Єлігулашвілі, О. Козорог, Т. Короткий, Н. Хендель; за ред. радника президента Товариства Червоного Хреста України з міжнародного гуманітарного права, к.ю.н. Т. Короткого. Київ, УГСПЛ; Одеса : Фенікс. 144.
9. Воробець, Т. (1992). Український Червоний Хрест (Нарис діяльності за Другої світової війни). Літопис Української Повстанської Армії. Торонто: Вид-во Літопис УПА.Т. 23. 53-61.
10. Ганіткевич, Я. (2004). Історія української медицини в датах та іменах. Львів, 368.
11. Гогоша, О. (2012). Участь міжнародного комітету червоного хреста у гуманітарних місіях та операціях ООН. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*, 31. 95-103

12. Головка М. Л. (2014). Суспільно-політичні організації та рухи України в період Другої світової війни 1939-1945 рр. К.: Логос, 750.
13. Грибан, О. Г. (2014). Історичні обставини створення та початковий етап діяльності Російського товариства Червоного Хреста в українських губерніях (кінець XIX – початок XX ст.). *Вісник аграрної історії*. 3, 179-184.
14. Грушко, М. В. (2022). Міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 136.
15. Дашченко, Н. С. (2019). Історичні обставини та програмні засади створення організації Українського Червоного Хреста. *Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України*, 1. 74-82
16. Дашченко Н. (2019). Товариство Червоного Хреста та Червоного Півмісяця УСРР-УРСР в громадсько-суспільних процесах (20-30-ті роки XX століття). *Українознавство*, 1. 118-121.
17. Діяльність Червоного Хреста України в умовах війни. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3449125-dialnist-cervonogo-hresta-ukraini-v-umovah-vijni.html>
18. Дюнан А. Міжнародний комітет Червоного Хреста. URL: <http://eu.prostir.ua/catalogue/672.html>
19. Еліс, І. (2017). 100 років діяльності товариства Червоного Хреста. К.: Здоров'я, 30.
20. Жаровська, І. Діяльність МКЧХ у період збройних конфліктів. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2019/feb/15619/27.pdf>
21. Журба, М. А. (2017). Міжнародні зв'язки українського Червоного Хреста. К.: МП Леся, 212.
22. Журба, М. А. (2015). Міжнародні зв'язки Червоного Хреста незалежної України. *Культура народів Причорномор'я*, 95. 20-24.
23. Журба, М. (2015). Структура організацій міжнародного Червоного Хреста. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*, 6. 288-294
24. Задорожній, О. В. (2014). Міжнародний комітет Червоного Хреста. *Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. К.:Знання України, Т.2.* 812

25. Збройна агресія Російської Федерації проти України в контексті міжнародного гуманітарного права: бібліографія (1954-2022 рр.). URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/5903>
26. Звичаєві норми міжнародного гуманітарного права (2017). Т.Р.Короткий, Є.В. Лук'янченко. Одеса : Фенікс, 40.
27. Знайомтесь МКЧХ. URL: https://blogs.icrc.org/ua/wp-content/uploads/sites/98/2021/12/0790_154_Discover-the-ICRC_ua_LR.pdf
28. Історія Міжнародного Руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця: 150 років гуманітарної діяльності. URL: <http://www.redcross.org.ua/modules/news/index.php?id=664>.
29. Історія Українського Червоного Хреста. Севастопольська звитяга. URL: <http://www.redcross.org.ua/index.php?pageid=80>
30. Карпенко, М. І. (2016). Особливості організації бойових дій з урахуванням норм права збройних конфліктів. *Право військової сфери*. 5. 12-16.
31. Коваль, М. В. (1975). Товариство Червоного Хреста і Червоного Півмісяця УРСР – фронту і тилу (1941-1945 рр.). *Український історичний журнал*, 4. 78-87.
32. Короткий огляд історії та діяльності У.Ч.Х (1925). Х.: Слово, 48.
33. Короткий огляд історії та діяльності УЧХ. Х.: ГУ УТЧХ, 1925). Х.: Слово, 64.
34. Костецька, М. С. (1988). Деякі питання історії становлення добровільних товариств України. *Український історичний журнал*, 9. 90-97.
35. Кравець, А. (2017). Медики у визвольних змаганнях українського народу (від Українського Червоного Хреста до Служби Здоров'я УПА). Л.: Галиц. вид. спілка, 178.
36. Кушнір, Є. (1935). Основні завдання Червоного Хреста. К.: Редвидав ЦКУЧХ, 17.
37. Лисик, В. М. (2018). Правовий статус Міжнародного комітету Червоного Хреста у міжнародному праві. К.: Наука, 189.

38. Лисик В. М. (2015). Правовий статус міжнародного комітету Червоного Хреста в Міжнародному праві. Одеса: Фелікс, 208.

39. Литовченко, Т. А. (2014). Передумови створення та основні напрями діяльності Українського товариства Червоного Хреста за доби Центральної Ради та Гетьманату. Вісник Академії праці і соціальних відносин. ФПУ. №4(28). 233-239.

40. Литовчинко, Т. А. (2014). Військово-оборонна діяльність Українського товариства Червоного Хреста у 20-х роках XX сторіччя. Збір. наук. праць Київ. військового гуманітарного інституту, № 2(39). 28-33.

41. Литовчинко, Т. А. (2014). Військово-оборонна діяльність Українського товариства Червоного Хреста у 1930 – 1937-х роках XX сторіччя. Наукові записки НПУ імені М. П. Драгоманова. Вип. LVII (педагогічні та історичні науки). К.: Наука, 222-231.

42. Ляшковський, В. І. (2013). Правова регламентація збройних конфліктів на сучасному етапі та особливості застосування в них міжнародного гуманітарного права. Юридичні науки, 5. 111-124

43. Міжнародне гуманітарне право (2016). / Під ред. В.Базова. [авт. кол. Качан І.І. та ін.]. К. : Варта, 254.

44. Міжнародне гуманітарне право: Навчальний посібник (2014). / Під ред. В. П. Базова. К., Варта. 322.

45. Невара, Л. М. (2015). Червоний Хрест і Міжпарламентський союз – особливі види неурядових організацій. Європейські перспективи. № 4. С. 56-60

46. Ореховський, В. О. (2014). Російське товариство Червоного Хреста: виникнення, становлення, еволюція структури (1867-1914 рр.). *Науковий огляд*, 2. 34-40

47. Ореховський, В. О. (2017). Російський Червоний Хрест та доля військовополонених Великої війни (1914-1918 рр.). *Україна – Європа – світ. Зб. наук. праць*. 159-167.

48. Павлюк, О. «Не лише гуманітарна допомога українцям»: як під час війни працює Червоний Хрест України. URL: <https://susplne.media/243574-ne->

lise-gumanitarna-dopomoga-ukraincam-ak-pid-cas-vijni-pracue-cervonij-hrest-ukraini/

49. Результати роботи Червоного Хреста України за 300 днів війни. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3641263-rezultati-roboti-cervonogo-hresta-ukraini-za-300-dniv-vijni.html>

50. Рожков, М. В. (2013). Міжнародна діяльність товариства Червоного Хреста УСРР В 20-30-і рр. XX століття. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*, 36. 130-133

51. Сенаторова, О. В. (2018). Права людини і збройні конфлікти : навч. посіб. Київ: ФОП Голембовська О.О. 208 с.

52. Сербалюк, Ю. В. (2015). Благодійні організації та їх роль в здійсненні соціальної опіки в ХІХ – на початку ХХ ст. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія : Соціально-педагогічна*, 24.163-173

53. Скрипніков, М. С. (2015). Діяльність і патріотизм М. І. Пирогова на театрі військових дій у Криму: (до 150-річчя цих подій). *Вісник проблем біології і медицини*, 4. 4-6.

54. Соціально-економічні та гуманітарні наслідки російської агресії для українського суспільства. Київ, (2022). URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2022_Gum.pdf

55. Срібна, М. А. (2015). Діяльність українського Червоного Хреста на звільнених від нацистських окупантів українських землях у 1944-1945 рр. *Архіви України*, 1. 67-74.

56. Срібна, М. А. (2013). Форми шефської роботи Українського Червоного Хреста в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.). *Архіви України*, 2. 79-87.

57. Статут товариства Червоного хреста України. 2016. URL: https://redcross.org.ua/wp-content/uploads/2016/10/Statute_URCS.pdf

58. Стратегія товариства червоного хреста України. 2021-2025 роки. URL: <https://redcross.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/2021-Стратегія-сайт.pdf>

59. Ступак, Ф. Я. (2018). Благодійні товариства Києва (др. пол. XIX – поч. XX ст.). К. : Хрещатик, 208.
60. Усіченко, І., Заграничний, О. (2018). Разом до гуманності. Розповіді про Червоний Хрест України. Київ, 230.
61. Фесечко Л. І. Пошук осіб, зниклих без вісті внаслідок збройного конфлікту. URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/325/app-37_Fesechko_L_I_%28401-410%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y
62. Цибуленко, Є. М. Міжнародний рух Червоного Хреста. Лексика - українські енциклопедії та словники. URL: <http://leksika.com.ua/18161117/legal/mizhnarodniy>
63. Черкес, М. Ю. (2014). Міжнародне право: Підручник. 4-те вид., випр.. і доп. К.: Знання, 250.
64. Шегедин, М. (2018). Сестри милосердя: зародження лікувально-санітарної справи в Західній Україні. *Фармацевт-практик*, 5. 26-28
65. About the International Committee of the Red Cross. URL: <http://www.icrc.org/eng/who-we-are/>
66. Forsythe, P. (2013).David. Humanitarian protection: The International Committee of the Red Cross and the United Nations High Commissioner for Refugees. *International Review of the Red Cross*, 843. 693-699.
67. George, L. (2014). Alexander. Forceful Persuasion: Coercive Diplomacy As an Alternative to War. Washington, DC : U.S. Institute of Peace Press. 112.
68. History of the ICRC. URL: <http://www.icrc.org/eng/who-we-are/history/>